

POSTULATY W OBSZARZE POLSKO-NIEMIECKIEGO SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

**Sicherheit – Erinnerungspolitik – Infrastruktur
Przeszłość – Terażniejszość – Przyszłość**

Dokument przygotowany przez Grupę Inicjatywną Polskiej Rady Społecznej
z okazji przygotowań do polsko-niemieckich konsultacji międzyrządowych
Skład Grupy Inicjatywnej:

**Joanna Szymańska-Bica
dr Kamila Schöll-Mazurek
Katarzyna Werth
dr Marta Neüff**

Tło

W obliczu nowych form migracji transnarodowej oraz narastających wyzwań demograficznych w Unii Europejskiej konieczne staje się ponowne zdefiniowanie roli Polek i Polaków w Niemczech – jako pełnoprawnych uczestników życia społecznego, gospodarczego i politycznego, a także w kontekście działań na rzecz reemigracji do Polski.

- I. Polityka pamięci i polityka historyczna
- II. Bezpieczeństwo obywatelskie i socjalne
- III. Infrastruktura społeczna i gospodarcza

Kontekst i propozycja rozwiązań

I. Polityka pamięci i polityka historyczna

Wkład osób polskiego pochodzenia w życie społeczne i kulturalne Niemiec zasługuje na większą widoczność oraz uznanie. Należy wzmocnić znaczenie polskich organizacji i osób działających na rzecz społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwijania relacji polsko-niemieckich.

Polska społeczność w Niemczech powinna być postrzegana nie tylko jako „most” między społeczeństwami i instytucjami obu krajów, lecz przede wszystkim jako silny i kompetentny partner, dysponujący wiedzą i doświadczeniem eksperckim w wymiarze polsko-niemieckim i europejskim. Polki i Polacy w Niemczech są nieformalnymi ambasadorami Polski oraz Niemiec oraz wzmocnienia pozycji tych krajów w Unii Europejskiej – w dziedzinach rynku pracy, gospodarki, kultury i innowacji społecznych.

Konieczne jest inwestowanie w działania międzypokoleniowe oraz w partnerstwa między miastami, powiatami i regionami, aż po współpracę województw i krajów związkowych. Po okresie stagnacji partnerstwa te należy reaktywować jako narzędzie współpracy gospodarczej, edukacyjnej i innowacyjnej, a także jako brakujący element w budowaniu roli Polski w Trójkącie Weimarskim.

Celem jest umacnianie tych partnerstw w duchu równości i wzajemnego uznania.

II. Bezpieczeństwo obywatelskie i socjalne

W pełni wykorzystanie potencjału drugiego pokolenia wymaga wzmocnienia reprezentacji politycznej i społecznej młodego oraz średniego pokolenia Polek i Polaków w Niemczech.

Polacy stanowią najliczniejszą grupę obywateli Unii Europejskiej w Niemczech, a jednocześnie należą do najmniej reprezentowanych politycznie.

Trwałe zakorzenienie tej społeczności na rynku pracy, przy jednoczesnym zapewnieniu równego i przejrzystego dostępu do uznania kwalifikacji zawodowych, stanowi podstawę jej bezpieczeństwa socjalnego.

Jest to również strategiczny interes obu państw – pełne wykorzystanie wiedzy i doświadczenia polskich migrantów może łagodzić niedobory kadrowe w Niemczech, a w kontekście reemigracji – wzmacniać polską gospodarkę poprzez transfer wiedzy i kontaktów zdobytych za granicą.

Integracja rynku pracy i uznawanie kwalifikacji a także większe uczestnictwo obywatelskie Polaków w Niemczech są podstawowymi narzędziami przeciwdziałania procesom radykalizacji oraz nastrojom antydemokratycznym, również wśród osób powracających do Polski.

Podnoszenie wiedzy o wartościach demokratycznych i znaczeniu integracji europejskiej należy traktować jako element bezpieczeństwa wewnętrznego, a tym samym fundament bezpieczeństwa zewnętrznego, zwłaszcza w regionach przygranicznych.

Kwestie takie jak niestabilna sytuacja pracowników przygranicznych, pracowników wahańlowych oraz problem bezdomności, poprawa pozycji polskiej społeczności w Niemczech to tematy, za które rządy obu krajów powinny wziąć odpowiedzialność. Niepokojące jest, że brakuje ich w agendzie rozmów międzyrządowych i przy Okrągłym Stole. Pominięcie tematów socjalnych i obywatelskich może świadczyć o braku wiedzy lub niechęci do podjęcia odpowiedzialności za rozwiązanie aktualnych, palących problemów. Dodatkowo, przerzucanie odpowiedzialności na Unię Europejską wskazuje na brak woli współpracy i działania na poziomach krajowych.

III. Infrastruktura społeczna i gospodarcza

Pozytywna narracja i aktywne uczestnictwo obywatelskie są kluczem do budowania trwałego i pozytywnego wizerunku Polek i Polaków w Niemczech, a także do umacniania wspólnych europejskich wartości, solidarności i postępu.

W tym kontekście konieczne jest systemowe wzmocnienie roli Pełnomocników ds. Polonii, którzy powinni posiadać realne kompetencje wdrożeniowe, w tym:

- stały sekretariat,
- budżet operacyjny,
- powiązanie z europejskimi strukturami ds. równego traktowania (niem. EU-Gleichbehandlungsstellen).

Funkcja Pełnomocników nie powinna mieć charakteru symbolicznego, lecz systemowy – jako pomost między społeczeństwem obywatelskim a instytucjami publicznymi.

Pełnomocnicy powinni reprezentować interesy Polek i Polaków w Niemczech, a także wspierać obywateli Unii Europejskiej i Ukrainy w procesach integracyjnych – zarówno w Niemczech, jak i w Polsce oraz w strefie przygranicznej, szczególnie po likwidacji analogicznego stanowiska po stronie polskiej.

W tym kontekście wzmacnianie swobody przemieszczania się (niem. Freizügigkeit) powinno obejmować także jej wymiar partycypacyjny – czyli reprezentację w strukturach politycznych oraz niezależną obecność na rynku pracy, zgodnie z normami i standardami europejskimi.

Kontakt dla mediów:

W przypadku pytań lub uwag dotyczących niniejszego dokumentu prosimy o kontakt z przedstawicielkami Grupy Inicjatywnej Polskiej Rady Społecznej:

dr Kamila Schöll-Mazurek – 0049 17681 65 68 60 schoell-mazurek@polskarada.de

Joanna Szymańska-Bica – 0049 151 23770 713 joanna.szymanska-bica@polskarada.de